

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio Cl. De præceptis cæremonialib. veteris legis secundum se.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](#)

ptis nulla alia adiunguntur, quia per ea uniuersali- F
ter omnis mala concupiscentia prohibetur.

AD PRIMVM ergo dicendū, q̄ ad dilectionem
Dei & proximi ordinantur quedam præcepta de-
calogi secundum manifestam rationem debiti :
alia verò secundum rationem magis occultam.

AD SECUNDVM dicendum, q̄ præcepta ceremonia-
lia, & iudicia lunt determinatiua præcepto-
rum decalogi ex vi institutionis, non aut ex vi na-
turalis istinctus, sicut præcepta moralia superaddita.

AD TERTIVM dicendum, q̄ præcepta legis ordi-
nantur ad bonum commune, vt supra dictū est.
Et quia virtutes ordinantur ad alium, directe per-
tinent ad bonum cōsiderat, & similiter uirtus castitatis,
inquantum actus generationis deseruit bono cōi
speciei, ideo de istis virtutibus directe dantur præ-
cepta decalogi, & superaddita. De actu aut fortitudi-
nis datur præceptum proponendum p̄duces exhortan-
tes in bello, quod pro bono cōi suscipitur, ut
patet Deut. 20. vbi mandantur lacerdoti. Nolite me-
tuere, nolite cedere. Similiter etiam actus gulē p̄-
hibendus committitur monitioni paternę, quia
contrariatur bono doméstico. Vnde dicitur Deute. 21.
ex persona parentū. Monita nra audire contēnit,
comesationib. vacat, & luxuria, atque conuiuijs.

¶ Super Questionis

100 Artic. duode-
cimum.

ARTICVLVS XI.

¶ Virum præcepta moralia veteris
legis iustificarent.

IN ar. 12. eiusdem
centesimae quest.
Supr. q. 98.
art. 1. & inf.
q. 103. art. 2.
& 3. dicitur. 40.
art. 3.

aduerta quod omi-
nes, quos vidi codi-
ces scripti, & impre-
si, falsi sunt. habent
enim in corpore articuli
hac verba: Si
vero accipiant iusti-
tia pro executione
iustitiae, sic præcep-
ta moralia iustificabat,
inquantum contine-
bant id quod est se-
cundum te iustum: sed
sacramenta illa
veteris legis gratiam
non conferabant, si-
cūt conferunt sacra-
menta nostra legis, q̄
propter hoc iustifica-
re dicitur. & statim
subditur: Si vero ac-
cipias iustitia p̄exe-
cutione iustitiae &c.
Vbi patet, quod aut
omnia illa superficia
sunt: aut cum dixi-
fer, quod moralia iu-
stificare non poterant:
iustitia cau-
do, addebar, quod
nec ceremonialia hoc
poterant: propter
quod codices inqui-
re veros.

¶ 4. & 14.
20. 3.

RESPON. Dicendū, q̄ sicut
sanum propriæ & primo dicitur, quod habet san-
itatem, per posterius autem, quod significat san-
itatem, vel quod consuebat sanitatem: ita iustifica-
tio primo & propriæ dicitur ipsa factio iustitiae, se-
cundario verò, & quasi impropriæ potest dici iusti-
fatio significatio iustitiae, vel dispositio ad iusti-
tiam, quibus duobus modis manifestum est, quod
præcepta legis iustificabant, inquantum, s. dispone-

bant homines ad gratiam Christi iustificare,
quam etiā significabat, quia sicut dicit* Au-
tra Faustum. Etiam vita illius populi proprie-
tat, & Christi figurativa. Sed si loquuntur de
stificatione propriæ dicta, sic cōsiderādū etiā
iustitia potest accipi prout est in habitu, vel pro-
in aetū: & secundum hoc iustificatio & dupli-
catur. Vno quidem modo, secundum, homo fit iustus adipiscens habitum iustitiae,
verò modo, secundum quod opera iustificare-
runt: vt secundum hociustificatio nihil aliud
quam iustitiae executio. Iustitia autem, sicut de
virtutis, potest accipi & acquisita, & infusa,
supradictis patet. Acquisita quidem can-
operib. sed infusa causatur ab ipso Deo peti-
tiam. & hec est vera iustitia, de qua nūc loquim-
sūm quam aliquis dī iustus apud Deum, s. fī
Rom. 4. Si Abraham ex operib. legis iustificata
habet gloriam, sed non apud Deum. Hac iuste-
tia cui fieri non poterat per præcepta morali-
sunt de actib. humanis: & s. m. hoc præcepta
iustificare non poterant, iustitiam cau-
lantur, & accipiant iustificatio pro execu-
tione iustitiae, sic præcepta moralia iustificabant, inqua-
continebant id, quod est fī m. le iustum: id fa-
menta illa veteris legis gratiam non conser-
fūt, sicut conferunt sacramenta noua legis, que
hoc iustificare dicuntur. Siverò accipiatu-
ratio pro executione iustitiae, sic omnia præ-
cepta iustificabant, aliter tñ, & aliter. Nam præ-
ceremonialia continebant quidem iustitiae
in generali, prout, s. exhibebantur in cultu
in speciali vero non continebant s. fī se iusti-
fici ex sola determinatione legis divinae. Ex
de huiusmodi præceptis dicitur, quod nomi-
nabant nisi ex deuotione, & obedientia facie-
Præcepta vero moralia, & iudicia conti-
id quod erat secundum s. iustum vel in ge-
vel etiam in speciali: sed moralia præcepta
nebant id quod est secundum s. iustum, s. iustitiam
generalē, quae est omnis virtus, o-
tur in 5. * Ethic. Præcepta vero iudicia per-
bant ad iustitiae specialem, q̄ confitit circu-
etus humanæ vita, qui fuit inter hoīes adi-
tus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Apo-
lus accipit iustificationem pro executione iustitiae.

AD SECUNDVM dicendum, quod homo
præcepta legis, dicitur viuere in eis, quia
currebant pœnam mortis, quam lex trans-
clus insigebat; in quo sensu inducit hoc Apo-
lus, Gal. 3.

AD TERTIVM dicendum, quod præcep-
ta moralia iustificant iustitia acquisita, de qua
queruntur ad presens, sed solum de initia que
apud Deum,

¶ QVAESTIO CI.

De præceptis ceremonialibus secun-
dum se, in quatuor arti-
culos diuinis.

ON SE QVENTER
considerandum est
de præceptis cere-
monialibus.

¶ Et primo, de ipsis secundum
se. Secundò, de causa eorum.
Tertio, de duratione ipsorum.

Circa primum, queruntur quatuor.

- ¶ Primò, Quæ sit ratio præceptorum cæmerialium.
- ¶ Secundò, Vtrum sint figuralia.
- ¶ Tertiò, Vtrum debuerint esse multa.
- ¶ Quartò, De distinctione ipsorum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum ratio præceptorum cæmerialium in hoc consistat,
quod pertinent ad cultum Dei.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod ratio præceptorum cæmerialium nō in hoc consistat, quod pertinent ad cultum Dei. In lege. n. ueteri dantur Iudæi quadam præcepta de abstinen-
tia ciborum, ut patet Leuit. i. & etiam de abstinen-
tia ab aliis uestimentis, secundum illud Leuit. 19.
Vetem, quæ ex duobus texta est, non inducris. & iterum quod præcipitur Num. 15. Ut faciant sibi sim-
bria per angulos palliorum: sed huiusmodi non sunt præcepta moralia, quia non manent in nouale
genere etiam iudiciale, quia non pertinent ad iudi-
cium faciendum inter homines. ergo sunt cæmerialia: sed in nullo pertinere uidentur ad cultum Dei. ergo non est cæmerialium præceptorum ratio, & pertineant ad cultum Dei.

¶ 2 Præt. Dicūt quidam, quod præcepta cæmerialia dicuntur illa, quæ pertinent ad solemnitates, quasi dicerentur a cereis, qui in solennitatibus accenduntur: sed multa alia sunt pertinentia ad cultum Dei præter solemnitates. ergo uidetur & legis præcepta cæmerialia non ea ratione dicuntur, quia pertinent ad cultum Dei.

¶ 3 Præt. Secundum quosdam, præcepta cæmerialia dicuntur, quorū ratio non est manifesta; sed multa pertinentia ad cultum Dei habent rationem manifestam, sicut Sabbathi obseruatio, & celebratio Phasæ, scenopœgia, & multorum aliorum, quorum ratio assignatur in lege. ergo cæmerialia non sunt, quæ pertinent ad cultum Dei.

SED CONTRA est, quod dicitur Exod. 18. Esto populo in his quæ ad Deum pertinent, ostendasque populo cæmerias, & ritum colendi.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictū est, cæmerialia præcepta determinant præcepta moralia in ordine ad Deum: sicut iudiciale determinat præcepta moralia in ordine ad proximum. Hō autē ordinatur ad Deum per debitum cultum, & iō cæmerialia proprie dicuntur, quæ ad cultum Dei perti-
nent. Ratio autem huius nominis posita est * supra, ubi præcepta cæmerialia ab aliis sunt distingue-

ta. **A**D PRIMUM ergo dicendum, quod ad cultū Dei pertinent non solum sacrificia, & alia huiusmodi, q̄ immediate ad Deum ordinari uidetur, sed etiam de bita pparatio coletuum Deum ad cultū ipsius: sicut ēt in aliis, quæcumque sunt preparatoria ad finem, ca-
dant sub scientia, quæ est de fine. Hmō autē præcepta, quæ dantur in lege de uestibus, & cibis coletuum Deum, & alijs hmō, pertinent ad quandam præpara-
tionem ipsorum ministratiū, ut sint idonei ad cultū Dei: sicut etiam specialibus obseruantis aliqui utun-
tur, qui sunt in ministerio regis. unde etiam sub præ-

A ceptis cæmerialibus continentur.

AD SECUNDVM dicendum, q̄ illa expositio nominais non uidetur esse multum conueniens, præsertim cū non in ultum inueniatur in lege, q̄ in solennitatibus cerei accenderentur, sed in ipso etiam candelabro lu-
cernæ cum olio oliuarum præparabantur, ut patet Leuit. 24. Nihilominus tamen potest dici, quod in solemnitatibus omnia alia, quæ pertinebant ad cultū Dei, diligentius obseruabantur, & secundum hoc in obseruacione solennitatum omnia cæmerialia includuntur.

AD TERTIUM dicendum, quod nec illa expositio nominiis uidetur esse multum conueniens: nomen enim cæmeriae non est græcum, sed latinum. Po-
test dici tamen, quod cum salus hominis sit a Deo, præcipue illa præcepta uidetur esse salutis regulæ, q̄ hominem ordinant ad Deum, & sic cæmerialia dicuntur, quæ ad cultum Dei pertinent.

AD QUARTVM dicendum, q̄ illa ratio cæmerialium est quodammodo probabilis, non quia ex eo dicuntur cæmerialia, quia corum ratio nō est ma-
nifesta, sed hoc est quodam consequens; quia enim præcepta ad cultū Dei pertinentia oportet esse figura-
lia, ut * infra dicetur, inde est q̄ eorum ratio non est art. seqq;
ad eo manifesta.

ARTICVLVS III.

Vtrum præcepta cæmerialia sint figuralia.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod p-
ræcepta cæmerialia non sint figuralia. Pertinet enim ad officium cuiusliber doctoris, ut sic pro-
nunciet, ut de facili intelligi possit sicut * Aug. dicit Inf. q. 10; ar.
1. co. & q. 104.
ar. 3 & locis
ibi citatis.
Cap. 4. & c.
esse necessarium in legislatione, quia præcepta legis
populo proponuntur, unde lex debet esse manifesta,
ut l. Isido dicit. si igitur præcepta cæmerialia data
sint in aliqui rei figurā, uidetur inconuenienter tra-
ditisse huiusmodi præcepta Moyses, non exponēs
quid figurarent.

¶ 2 Præt. Ea quæ in cultum Dei aguntur, maxime de-
bet honestatem habere: fed facere aliqua facta ad a-
liqua representanda, uidetur esse theatricū, siue poe-
ticum. In theatris enim representabant olim peraliqua quæ ibi geregabantur, quædam alio rū facta. ergo
uidetur quod huiusmodi non dēant fieri ad cultum
Dei: sed cæmerialia ordinantur ad cultū Dei, ut * ar. præc.
dictū est. ergo cæmerialia non dēnt esse figuralia.

¶ 3 Præt. * Aug. dicit in Ench. q̄ Deus maxime coli-
tur fide, spe, & charitate: sed præcepta quæ dantur de
fide, spe, & charitate, non sunt figuralia: ergo præcepta
cæmerialia non debent esse figuralia.

¶ 4 Præt. Dominus dicit Io. 4. Spiritus est Deus, &
eos qui adorāt cū, in spiritu & veritate adorare oportet; sed figura non est ipsa ueritas, immo contra scin-
cūm dividuntur. ergo cæmerialia quæ pertinēt
ad cultum Dei, non debent esse figuralia.

SED CONTRA est, qd Apo. dicit ad Col. 2. Nemo in-
dicet uos ī cibo, aut in potu, aut in parte dici fecti, aut
Neomeniæ, aut Sabbathorū, q̄ sūt umbra futurorū.

RESPON. Dicendum, q̄ sicut iam dictū est, * præ-
cepta cæmerialia dicuntur, quæ ordinantur ad cul-
tum Dei. Est autem duplex cultus Dei, interior, & ex-
terior. Cū n. homo sit compotus ex anima & cor-
pore, utrumque dē applicari ad colendum Deum,
ut scilicet anima colat interiori cultu, & corpus exte-
riori, unde dicitur in Ps. 83. Cor meum, & caro mea
exultauerunt in Deum uiuū. & sicut corpus ordina-
tur

tur in Deum per animam, ita cultus exterior ordinatur ad interiorum cultum. Consistit autem interior cultus in hoc, quod aia coniungatur Deo per intellectum & affectum: & ideo secundum quod diuersimode intellectus & affectus colectis Deum, Deo rete coniungitur, secundum hoc diuersimode exteriores actus hominis ad cultum Dei applicantur. In statu enim futurae beatitudinis intellectus humanus ipsam diuinam ueritatem in seipso intuebitur, & iō exterior cultus non consistet in aliqua figura, sed solum in laude Dei, quae procedit ex interiori cognitione & affectione, secundum illud Isa. 51. Gaudium & laetitia inuenientur in ea, gratiarum actio & uox laudis. In statu autem praesentis uite non possumus diuinam ueritatem in seipso intueri, sed oportet praedius diuinæ ueritatis nobis illucferat sub aliquibus sensibilibus figuris, sicut * Dio. dicit. i.e. cal. hierar. diuersimode tamen secundum diuersum statum cognitionis humanæ. In ueteri enim lege neque ipsa diuina ueritas in seipso manifesta erat, neque et adhuc propalata erat uia ad hoc pertinendi, sicut Apostolus dicit ad Heb. 7. Et iō oportebat exteriorem cultum ueteris legis non solum esse figuratum futuræ ueritatis manifestandæ in patria, sed etiam esse figuratum Christi, qui est uia ducens ad illam patriæ ueritatem. Sed in statu nouæ legis hæc uia iam est reuelata, unde hæc præfigurari non oportet sicut futuræ, sed commemorari oportet per modum præteriti, uel præfatis, sed solum oportet præfigurari futuræ ueritatem gloriae nondum reuelatam, & hoc est qd. Apostolus dicit ad Heb. 10. Vmbram habet lex futuorum bonorum, non ipsam imaginem rerum. Vmbra enim minus est quam imago, tanquam imago pertineat ad nouam legem, umbra uero ad ueterem.

A.D. PRIMVM ergo dicendum, quod diuina non sunt reuelanda hominibus, nisi secundum eorum capacitatem, alioquin daretur eis precipitii materia, dum contemnerent quæ capere non posse. Et iō utilius fuit, ut sub quodam figurarum uelamine diuina mysteria rudi populo traderentur, ut sic saltem ea impli cire cognoscerent, dum illis figuris deseruirerent ad honorem Dei.

A.D. SECUNDVM Dicendum, quod si ueritas non capiuntur a ratione humana propter defectum ueritatis, qui est in eis, ita etiam ratio humana perfette capere non potest diuina propter excedentem ipsum ueritatem, & ideo utrobius opus est representatione per sensibiles figuræ.

A.D. TERTIVM Dicendum, quod Aug. ibi loquissimè de cultu interiore, ad quem tamen ordinari oportet exteriorem cultum, ut dictum est.

Et similiter dicendum est ad quartum, quia per Christum homines plenius ad spiritualem Dei cultum sunt introducti.

ARTICVLVS III.

Vtrum debuerint esse multa cærimonialia præcepta.

A.D. TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod non debuerint esse multa cærimonialia præcepta. Ea enim, quæ sunt ad finem, debent esse fini proportionata, sed cærimonialia præcepta, sicut * dictum est, ordinantur ad cultum Dei, & in figuram Christi. Est autem unus Deus, a quo omnia, & unius Dominus Iesus Christus; per quem omnis, ut dicitur ad Corinth. 8. ergo cærimonialia non debuerint multiplicari.

* 2 Præt. Multitudo cærimonialium præceptorum traxit.

gressio nis erat occasio, secundum illud quod Petrus act. 15. Quid tentatis Deum imponebas super cervicem discipulorum, qd neq; nos, neq; nostri portare potuimus sed transgressio dñi preceptorum contrariatur humanæ salutis. Igitur lex omnis debeat saluti congruere, ut* Isid. dieit, uidetur quod non debuerint præcepta cærimonialia dari.

T 3 Præt. Præcepta cærimonialia pertinent cultum Dei exteriores, & corporalem, ut est: sed hī dñi cultū corporalē lex debebat dimicre, quia ordinabat ad Christū, qd docuit hoies colere in spiritu, & ueritate, ut habetur Iohannes ergo debuerunt multa præcepta cærimonialia.

S E D O N T R A est, quod dñs Osca & scribens multiplices leges intus, & Iob. 11. Vt ostendens secreta sapientiae, quod multiplex sit lex eius.

R E S P O N. Dicendum quod sicut lupi dicitur, Ois lex alicui populo datur. In populo autem duo genera hominum continentur, quidam enim ad malum, qui sunt per præcepta lego coedi, ut supra dictum est; quidam habentes inclinationem ad bonum uel ex natura, uel ex conuenientia, uel etiam ex gratia, & tales sunt per leges promptum instruendi, & in melius promouendi. Quum igitur ad utrumque genus hominum, emulabat præcepta cærimonialia in ueteri lege animali. Erant in illo populo aliqui ad idolatriam propensi, & ideo nececessa erat, ut ab idolatria cultupercepta cærimonialia reuocarentur ad cultum. Et quia multipliciter homines idolatriæ defabant, oportebat econtrario multa in istius auctoritate reprimenda; & iterum multa talib. imponerantur ex his, quæ ad cultū Dei impenderentur, uacaret idolatriæ deseruire. Ex parte uero conseruantur proni ad bonum, et necessaria sunt innotatio cærimonialium præceptorum, tu quia per uersimode mens eorum referebatur in Dei gis assidue, ut quia mysterium Christi, p. huiusmodi cærimonialia figurabat, multa utilitates attulit mundo, & multa circa ipsiū cœda erat, qd oportuit p. diversa cærimonialia fieri.

A.D. PRIMVM ergo dicendum, qd quando id ordinatur ad finem, est sufficiens ad due dñi in istuc sufficit unū ad unū finē: sicut una medicina sufficit, sufficit qnq; ad sanitatem inducendam, tunc non oportet multiplicari medicinam, debilitatem & imperfectionem eius, quod est finē, oportet eam multiplicari, sicut multa ad finē remedia in fermo, qd unū non sufficiunt, remedium cærimoniale aut ueteris legis inadmissibile, imperfecte erat ad representandum Christi mysterium, qd est superexcellens, & ad tubingadū ministrū Deo. Unde aposto. dicit ad Heb. 7. Reproubit prædictis mandatis pp. infirmitatem, & item: nihil enim ad perfectum adduxit, sed oportuit huiusmodi cærimonias multiplicari.

A.D. SECUNDVM dicendum, qd si ipsi minoris auctoritatis est minores transgressiones, maiores caueantur. & iō ut caueretur transgressio idolatriæ, & superbiae, quæ in ludorum coruscatur, si omnia præcepta legis impliri, propter hoc prætermisit Deus multa cærimonialia præcepta tradere, quia de facili sumebatur transgrediendi occasionem.

A.D. TERTIVM dicendum, qd uetus lex p. multa corporalem cultum: pp. quod statuit, p. omni loco sacrificia offerrent, neq; a quibus & multa huiusmodi statuit ad diminutionem.